संस्कृतविभागेन

दिल्लीविश्वविद्यालयीयेन

समायोज्यते

द्वादशमन्ताराष्ट्रियं योगदिवसमभिलक्ष्य

सप्ताहव्यापी राष्ट्रियोऽभ्यासवर्गः

योगसूत्रं सव्यासभाष्यं समाधिपादमात्रपर्यवसितम्

विशेषज्ञो विद्वान्

आचार्यः कृष्णकान्तः शर्मा

प्राक्तनः संकायाध्यक्षो विभागाध्यक्षश्च, वैदिकदर्शनविभागे, संस्कृतविद्याधर्मविज्ञानसङ्कायस्य, बनारसहिन्दूविश्वविद्यालयीयस्य

ज्येष्ठशुक्लपक्षसप्तमीतः चतुर्दशीपर्यन्तम् (२१-२८ जून, २०२६)

संयोजकः
डॉ. अवधेशप्रतापसिंहः

सहसंयोजकौ
डॉ. सोमवीरसिङ्गलः
डॉ. श्रुतिरायः

समन्वयिका
आचार्या मीरा द्विवेदी
(संस्कृतविभागप्रभारी दक्षिणपरिसरे)

संरक्षकः
आचार्यो भारतेन्दुपाण्डेयः
(विभागाध्यक्षः)

प्ररोचना

भारतीयसभ्यताया ऐतिह्यम् आत्मज्ञानस्य, आत्मानुशासनस्य आध्यात्मिकानुभूतेश्चान्वेषणेन गभीरतया संयुज्यते। निजरूपवैविध्ये योगोऽस्यान्वेषणस्य स्थेयसीषु अभिव्यक्तिषु अन्यतम आस्ते। यद्यपि बौद्ध-जैन-शैव-प्रभृतिषु अन्यासु दार्शनिकपरम्परासु महत्त्वपूर्णाः यौगिकपरम्पराः विकसिताः बभूवुः, तथापि योगमार्गस्य व्यवस्थिता, प्रभावशालिनी विश्वस्तरे पूजिता च व्याख्या पातञ्जलयोगसूत्रे संहितारूपे समुपलभ्यते।
अस्याः संगोष्ठ्याः अध्ययनं व्यासभाष्येण अभिन्नतया सम्बध्यते यद्धि योगसूत्रस्य प्राचीनतमं प्रामाणिकं भाष्यमास्ते। अयं ग्रन्थः पारिभाषिकशब्दावलीं सम्यग्व्याख्याति परवर्तिव्याख्याश्च प्रभावयति। सहस्राब्दीभ्यः अयं ग्रन्थः योगस्य अवधारणायै साधनायै च सर्वतोभावेन दार्शनिकाधारभूमिरिव विराजमाना विश्वस्य अशेषबुधान् साधकान् जिज्ञासून् च प्रेरयति।

अद्य विश्वस्मिन् जगतीतले योगस्य यापि उल्लेखनीया लोकप्रियता दृश्यते, तस्याः श्रेयोभाजनं भवति पातञ्जलयोगदर्शनस्य बौद्धिकगभीरता, मनोवैज्ञानिकी अन्तर्दृष्टिः आध्यात्मिकी गूढता च। यद्यपि साम्प्रतं योगो नैकरूपेषु प्रचलति, तथापि अस्य मूलं पातञ्जलयोगसूत्रे निहितं वर्तते। चेतना-ध्यान-मुक्ति-सम्बद्धाः एतच्छिक्षाः अद्यापि मानव-कल्याणाय आत्म-विकासाय च कल्पन्ते।

समाधिपादाख्यो योगसूत्रस्य प्रारम्भिकः खण्डः अस्यां परम्परायाम् अतिमात्रं महत्त्वपूर्णं स्थानं भजते। अयं योगस्य प्रकृतिं सोद्देश्यां विवृणोति, मनःकार्यप्रणालीं विविनक्ति तान् सिद्धान्तान् च प्रस्तौति ये चेतनायाः आत्म-जागरूकतायाश्च उन्नताः अवस्थाः यावत् प्रापयन्ति। इत्थमसौ समग्रमपि योग-दर्शनमवगन्तुं सैद्धान्तिकम् अनुभवजन्यम् आधारमाविष्करोति। अतोऽस्य पादस्य गहनमध्ययनं, योगस्य शास्त्रीयं स्वरूपमवगन्तुं तत्परम्परासमृद्धेश्चास्वादनाय च अतिवेलमनिवार्यम्।

मूलतः, एतदभ्यासवर्गस्य प्रयोजनं दर्शनेषु अन्यतमेन योगेन सह गहनसंवादस्य प्रोत्साहनमास्ते। एतल्लक्ष्यं समाधिपादस्य सरलतया गभीराध्ययनमस्ति, सममेव च कल्याण-चेतना-नैतिकता-मानवीयविकास-प्रभृतिषु समकालिकविमर्शेषु पतञ्जलिमुनेः दृष्टेः प्रासङ्गिकतानैरन्तर्येऽपि चिन्तनसंवर्द्धनमस्ति।

वयमस्याभ्यासवर्गस्य विद्वत्तापूर्णयात्रायाः हार्दिकीं घोषणां कुर्मः। अयमिदानीम् एतादृशग्रन्थस्याध्ययनस्यावसरः अस्ति येन प्रायशः सहस्राब्दद्वयात् योग-विमर्शः प्रसारितः यश्चाद्यापि आधुनिकविश्वे आत्म-विकासमार्गं प्रकाशयति।

स्थानम् : कक्षसङ्ख्या ७९, सभागृहम् , प्रथमतलम्, कलासङ्कायः (उत्तरपरिसरः)

पञ्जीकरणसङ्केतः https://forms.gle/xY8fRqvN97c1ChEM7

अथ वा त्वरितप्रतिक्रियाकूटे प्रतिचित्राकर्षं कुर्वन्तु।

पञ्जीकरणस्य अन्तिमतिथिः ज्येष्ठशुक्लपक्षषष्ठी (२० जून, २०२६, अपराह्णम् १ वादनपर्यन्तम्)

अन्तर्जालसङ्केतः yogasutraworkshop@gmail.com

डॉ. सोमवीरसिङ्घलः (सहसंयोजकः) 9910286703
डॉ. श्रुतिरायः (सहसंयोजिका) 9868033684

सुश्रीः श्रद्धा अग्रवालः 9999766622
श्रीशिवम् चौधरीः 8800539619

विशेषः

1. अभ्यासवर्गस्य पञ्जीकरणशुल्कं नास्ति।
2. प्रतिसत्रम् उपस्थितिः अनिवार्या अस्ति।
3. प्रतिभागिभ्य आवाससौविध्यं नैव प्रदास्यते।